

23.05.2024

Dnrot

103/03.04.04.04.33/2024

113/03.04.04.04.33/2024

149/03.04.04.04.33/2024

Asia

Kaivoslaissa tarkoitettua varauspäätöstä koskevat valitukset

Valittajat

1. Särkijärven suojeluyhdistys ry
2. Heinijärven Suojelu ry ja Tammelan Pitkäjärven-Lautaportaanjärven suojeluyhdistys ry
3. Mustialan yhteismetsän osakaskunta

Varaaja

Rio Tinto Exploration Finland Oy

Päätös, josta valitetaan

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätös 11.12.2023, lupatunnus VA2023:0075

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on hyväksynyt Rio Tinto Exploration Finland Oy:n kaivoslain mukaisen varausilmoituksen. Varausalue on merkitty päätöksen liitteenä olevaan karttaan. Varausalueen nimi on Särki 2 ja koko 5 037,44 ha. Varausalue sijaitsee Forssan kaupungin ja Tammelan kunnan alueella.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa ja hallinto-oikeudelle esitetty selvitys valitusoikeuden perusteista*1. Särkijärven suojeluyhdistys ry:n valitus*

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätös on valituksesta ilmenevin perustein kumottava.

Valittaja on esittänyt selvitystä valitusoikeutensa perusteista. Yhdistyksen tarkoituksena on ensisijaisesti Särkijärven ja sen lähialueiden vesien suojelun edistäminen. Yhdistyksen jäseninä ovat Särkijärven alueen maanomistajat ja vapaa-ajanasuntojen omistajat. Yhdistys katsoo olevansa asianosainen, koska Särkijärvi sijaitsee varausalueen keskellä ja sen vaikutuspiirissä, vaikka varausalueen rajat eivät suoranaisesti kosketa yhdistyksen jäsenten omistamia alueita ja Särkijärveä. Särki 2 -hanke liittyy ja rajautuu varaajan

Särkisuo-hankkeeseen, jonka malminetsintäluvasta valittaja on jo valittanut. Uudelle varausalueelle mahdollisesti perustettava kaivos voisi aiheuttaa raskasmetallien valumista Särkijärveen. On vaarana, että koko järvi saastuu valumien takia. Varaaja on pilkkonut Särkisuo- ja Särki 2 -hankkeet vain välttääkseen valituksia isommalta joukolta asianosaisia.

2. Heinijärven Suojelu ry:n ja Tammelan Pitkäjärven-Lautaportaanjärven suojeluyhdistys ry:n valitus

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätös on valituksesta ilmenevin perustein kumottava. Hallinto-oikeuden on veloitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirasto käsittelemään uudelleen Tammelan ja Forssan alueen nykyiset ja mahdollisesti tulevat varausilmoitukset ja malminetsintä lupahakemukset yhtenä kokonaisuutena. Valittajien oikeudenkäyntikulut on korvattava.

Valittajat ovat esittäneet selvitystä valitusoikeutensa perusteista.

Heinijärven Suojelu ry:llä on valitusoikeus oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentin nojalla. Yhdistyksen tarkoituksena on sen sääntöjen mukaan vesiensuojelun edistäminen ja yhdistys on osallistunut ja toteuttanut aktiivisesti muun ohella useita vesistöjen tutkimus- ja kunnostushankkeita. Varausalue ulottuu Heinijärven itärannalle ja Heinijärven valuma-alueelle. Yhdistyksen jäsenet ovat alueen asukkaita, mökkiläisiä ja maanomistajia. Varauspäätöksellä on välittömiä vaikutuksia varausalueen luontoarvoihin, virkistyskäyttöön, maisema-arvoihin, ihmisten terveyteen, yleiseen turvallisuuteen ja kotieläimiin. Varauspäätös vaikuttaa yhdistyksen ja sen jäsenten elinympäristöön ja oikeuteen rauhalliseen lähiympäristöön sallimalla matalalla tehtävät helikopterilennot. Varauspäätös vaikuttaa välittömästi kiinteistöjen ja mökkien arvoon, koska niiden myynti ja vuokraus käyvät hyvin vaikeiksi tai jopa mahdottomiksi. Kaivoshankkeen pilkkominen useisiin osiin aiheuttaa välittömiä taloudellisia vaikutuksia yhdistykselle ja sen jäsenille. Yhdistyksellä on valitusoikeus myös kaivoslain 165 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla.

Tammelan Pitkäjärven-Lautaportaanjärven suojeluyhdistys ry:llä on valitusoikeus oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentin nojalla. Valituksenalainen alue ulottuu Pitkäjärven ja Lautaportaanjärven sekä niiden lähistöllä olevan toiminta-alueen valuma-alueelle. Yhdistys on toteuttanut ja suunnittelee toteuttavansa useita alueella olevien järvien ennallistamis- ja kunnostamishankkeita alueen luonnon, arvon ja virkistyskäytön edistämiseksi. Varaus- ja etsintäsuunnitelmilla alueen nykyiset arvot saatetaan uhan alle. Lisäksi yhdistys on viitannut Heinijärven suojelu ry:n täydennyksessä varauspäätöksen vaikutuksista valittajan oikeuksiin ja etuihin sanottuun. Yhdistyksellä on valitusoikeus myös kaivoslain 165 §:n 1 momentin kohdan 2 nojalla.

3. Mustialan yhteismetsän osakaskunnan valitus

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätös on valituksesta ilmenevin perustein kumottava.

Valittaja on tuonut valituskirjelmässään esiin, että Mustialan yhteismetsä on varausalueen selvästi suurin maanomistaja. Yhteismetsällä on varausalueella noin 2 100 hehtaaria metsää ja 67 vuokrattua rantatonttia. Yhteismetsällä on varausalueella lisäksi kaksi luonnontilaista järveä, joiden vedenlaadun mahdollinen kaivos pilaisi. Yhteismetsän tarkoitus on lain mukaan käyttää omistamiaan alueita metsätalouden harjoittamiseen. Mahdollinen kaivostoiminta tulisi estämään metsätalouskäytön. Lisäksi jo pelkkä kaivostoiminnan uhka tekee rantatonttien vuokraustoiminnasta miltei mahdotonta.

Hallinto-oikeus on varannut valittajalle tilaisuuden täydentää valitustaan selvityksellä siitä, millä perusteella valittaja katsoo sillä olevan valitusoikeus asiassa. Valittaja ei ole täydentänyt valitustaan määräajassa.

Hallinto-oikeuden ratkaisu ja perustelut

Hallinto-oikeus ei tutki valituksia.

Hallinto-oikeus hylkää Heinijärven Suojelu ry:n ja Tammelan Pitkäjärven-Lautaportaanjärven suojeluyhdistys ry:n vaatimuksen oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Perustelut

Tutkimatta jättäminen

Sovellettavat keskeiset säännökset ja esityöt

Kaivoslain 165 §:ssä ei säädetä siitä, kenellä on valitusoikeus kaivoslain mukaisesta varauspäätöksestä. Näin ollen varauspäätöksestä valitetaan kaivoslain 162 §:n 1 momentin mukaisesti oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädettyssä järjestyksessä.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Hallituksen esityksessä laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 29/2018 vp) todetaan edellä mainittua lainkohtaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa muun ohella seuraavaa: ”Asianosaisuuteen perustuva valitusoikeus olisi hallintopäätöksen materiaalisilla asianosaisilla. Heitä ovat ne, joille hallintopäätöksellä on asetettu velvollisuus, rajoitus tai kielto, tai joiden oikeus tai etu on evätty kokonaan tai osittain. Materiaalinen asianosainen on myös se, jonka etuun,

oikeuteen tai velvollisuuteen hallintopäätös välittömästi vaikuttaa, vaikka päätöstä ei olisikaan muodollisesti kohdistettu häneen. Valitusoikeutta ei siten voitaisi johtaa pelkästään päätöksen välillisistä vaikutuksista.”

Asiassa saatu selvitys ja oikeudellinen arviointi

Hallinto-oikeudella ei ole toimivaltaa Heinijärven Suojelu ry:n ja Tammelan Pitkäjärven-Lautaportaanjärven suojeluyhdistys ry:n valituksessa vaaditulla tavalla velvoittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa käsittelemään yhtenä kokonaisuutena kaikki valituksessa viitatuille alueelle sijoittuvat varausilmoitukset ja malminetsintälupahakemukset.

Varauspäätöstä ei ole kohdistettu valittajiin. Asiassa on siten arvioitava, onko päätöksellä mahdollisesti sellaisia välittämiä vaikutuksia niiden oikeuksiin, velvollisuuksiin tai etuihin, että niillä olisi sillä perusteella valitusoikeus päätöksestä.

Kuten korkeimman hallinto-oikeuden päätöksissä KHO 2013:179 ja KHO 2021:145 on varauspäätöksen oikeusvaikutuksista todettu, hyväksyttävän varausilmoituksen tekeminen ja sitä seuraava varauspäätös antaa kaivoslain 32 §:n 2 momentista ilmenevällä tavalla ainoastaan etuoikeuden malminetsintälupa- määrääjäksi, jonka pituus ilmenee kaivoslain 76 §:n 1 momentista. Varauspäätös ei siten sellaisenaan anna oikeutta malminetsintään, vaan varaajan oikeus etsintätyöhön perustuu varauspäätöksestä riippumatta kaivoslain 7 §:ään tai kiinteistönomistajan kaivoslain 9 §:ssä tarkoitettuun suostumukseen. Kuten mainituissa korkeimman hallinto-oikeuden päätöksissä lisäksi todetaan, malminetsintäluvan, kullanhuuhtonaluvan ja kaivosluvan myöntäminen ei kaivoslain 46 §:n 1 momentin 5 kohdasta ja 47 §:n 2 momentista ilmenevästi ole mahdollista alueella, josta on tehty hyväksyttävä varausilmoitus. Muita oikeusvaikutuksia hyväksyttävän varausilmoituksen tekemisellä ja varauspäätöksellä ei ole. Varausmenettelyn tarkoituksena on, että malminetsintäluvan potentiaalisella hakijalla olisi riittävä mahdollisuus valmistella hakemusta huolella.

Valittajat ovat katsoneet, että niillä on valitusoikeus alueen maanomistajina, metsätalouden harjoittajina tai alueen maisema- ja luonnonarvoja, virkistyskäyttömahdollisuuksia ja asukkaiden oikeuksia edistävinä oikeushenkilöinä. Kun otetaan huomioon, että varauspäätöksellä ei ole muita oikeusvaikutuksia kuin edellä mainittu etuoikeus hakea malminetsintälupaa kyseessä olevalle alueelle, varauspäätöksen mahdollisissa vaikutuksissa alueen kiinteistöjen arvoon, käyttömahdollisuuksiin, alueen vetovoimaan tai ylipäänsä maankäytön epävarmuuteen on kysymys ainoastaan välillisistä vaikutuksista. Koska varauspäätös ei anna oikeutta malminetsintään tai muihinkaan ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin, varauspäätöksellä ei ole välittämiä vaikutuksia myöskään alueen luonto- tai maisema-arvoihin.

Valittajilla ei edellä mainituilla perusteilla ole valitusoikeutta varausilmoituksen hyväksymistä koskevasta päätöksestä. Asiaa ei ole arvioitava toisin sillä perusteella, että osa valittajista on valittanut hallinto-

oikeuteen myös varaajayhtiölle myönnetystä malminetsintäluvasta, jonka lupa-alue sijoittuu nyt kyseessä olevan varausalueen läheisyyteen. Näin ollen valitukset on jätettävä hallinto-oikeudessa tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan. Saman pykälän 2 momentin mukaan korvausvelvollisuuden kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon asian oikeudellinen epäselvyys, osapuolten toiminta ja asian merkitys asianosaiselle.

Asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että Heinijärven Suojelu ry ja Tammelan Pitkäjärven-Lautaportaanjärven suojeluyhdistys ry joutuvat itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut
Kaivoslaki 7 § 1 mom, 9 § 1 ja 2 mom ja 44 § 3 mom
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 81 § 2 mom 1 ja 4 kohta

Päätöksen tiedoksianto

Päätös on annettu tiedoksi julkisella kuulutuksella.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (julkinen kuulutus).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Esittelijäjäsen Hanna-Maria Schiestl

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Hanna-Maria Schiestl, Maria Kuusinen ja Antti Kuuskoski.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös

Särkijärven suojeluyhdistys ry
Asiamies: VT Riitta Wärn
Oikeudenkäyntimaksu 270 euroa, laskutetaan myöhemmin

Heinijärven Suojelu ry / puheenjohtaja Jouko Elomaa

Hallintolain 56 §:n 2 momentin mukaan valituskirjelmän ensimmäisen allekirjoittajan on ilmoitettava tiedoksisaanista Tammelan Pitkäjärven-Lautaportaanjärven suojeluyhdistys ry:lle. Jos hän tämän laiminlyö, hän on mainitun lain 68 §:n mukaan velvollinen korvaamaan laiminlyönnistä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.

Oikeudenkäyntimaksu 270 euroa, laskutetaan myöhemmin

Mustialan yhteismetsän osakaskunta
Oikeudenkäyntimaksu 270 euroa, laskutetaan myöhemmin

Jäljennös

Rio Tinto Exploration Finland Oy

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Forssan kaupunginhallitus, jonka on viipymättä julkaistava tieto päätöksestä noudattaen, mitä kuntalain 108 §:ssä säädetään

Tammelan kunnanhallitus, jonka on viipymättä julkaistava tieto päätöksestä noudattaen, mitä kuntalain 108 §:ssä säädetään

hms

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 HÄMEENLINNA
Käyntiosoite: Arvi Kariston katu 5, 13100 HÄMEENLINNA
Puhelinnumero: 029 56 42210
Faksi: 029 56 42269
Sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi
Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Puhelujen hintatiedot: 029 56 –alkuisiin numeroihin soittaessa puhelusta peritään vain soittajan oman operaattorin sopimuksen mukainen paikallisverkko- tai matkapuhelinmaksu.

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojan liittyvät tiedot ovat saatavilla <https://oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus/fi/>

Liite hallinto-oikeuden päätökseen

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu tiedoksi julkisella kuulutuksella. Kuulutus ja päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päätöksen antopäivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot ja aukioloaika:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/>

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00 – 16.15

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä perittävä oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakuasian ja valituslupa-asian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 530 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu.

Oikeudenkäyntimaksua ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä tarkoitetuista maksuttomista suoritteista tai mikäli maksun perimättä jättämiseen on lain 4 §:ssä tarkoitettu peruste.

Oikeudenkäyntimaksua ei myöskään peritä jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Maksu peritään kuitenkin riippumatta lopputuloksesta veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta eikä muualla laissa viranomaisen toimenpiteistä suoritettavista maksuista vapautetuilta. Jos maksun periminen olisi ilmeisen kohtuutonta, viranomainen tai maksun määräävä virkamies voi yksittäistapauksessa määrätä, ettei maksua peritä.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015)